

The original English version is the authoritative version on which this unofficial translation is based.

[What are the Barriers to Open Culture?](#)

AÇIK KÜLTÜRÜN ÖNÜNDEKİ ENGELLER NELERDİR?

Creative Commons tarafından hazırlanan bir rapor - 22 Temmuz 2022

Bu rapor Creative Commons Politika ve Açık Kültür Direktörü Brigitte Vézina tarafından hazırlanmıştır. Açık Kültür Yöneticisi Camille Françoise, İletişim ve Kampanyalar Yöneticisi Ony Anuken ve Creative Commons eski İletişim Direktörü Dee Harris, Open Culture VOICES vlog serisinin geliştirilmesine katkıda bulunmuştur. Açık Kültür Koordinatörü Connor Benedict tarafından düzenlenmiştir. Bu raporda; İletişim Direktörleri Camille Françoise, Ony Anukem, Nate Angell; Genel Danışman Kat Walsh, Öğrenme ve Eğitim Direktörü Jennryn Wetzler ve Danışman Yuanxiao Xu gibi CC çalışanlarının yanı sıra Željko Blaće, Bettina Fabos, Shanna Hollich, Revekka Kefalea, Iolanda Pensa ve Heidi Raatz gibi CC topluluğunun çeşitli üyelerinin incelemelerinden yararlanılmıştır.

ÖZET

Dünya genelinde galeriler, kütüphaneler, arşivler ve müzeler (GLAM'ler) gibi pek çok kültürel miras kurumu, koleksiyonlarını açmanın önünde engellerle karşılaşmaktadır. Bunun nedenleri çok sayıda ve çeşitli olmakla birlikte, bu engeller para, insanlar ve politika olmak üzere üç ana kategoride toplanabilir. "Para" başlığı altında, kaynak eksikliği ve lisans gelirlerini kaybetme korkusu, koleksiyonları açmanın önündeki başlıca engelleri oluşturmaktadır. "İnsanlar" açısından ise, personel kaynaklarının yetersizliği, uygulanabilir bilgi ve beceri eksikliği, genel olarak haksız bir dizi endişe ve riskten kaçınma ilave engellerin oluşmasına yol açmaktadır. Son olarak, "politika"ya gelince, karmaşık ve modası geçmiş bir politika ve yasal çerçeve - özellikle telif hakkı - ve açıklığı teşvik eden olumlu bir politika çerçevesinin yokluğu, bir başka engel kümesi oluşturmaktadır. Küresel olarak eşitsizlikler ve dijital uçurum, GLAM manzarasını bozmaktadır.

GİRİŞ

Geçtiğimiz on yıl içinde, özellikle Creative Commons (CC) Kamu Malı İşareti'nin oluşturulması ile tetiklenen ve Sütçü Kız Sorunu'nun çığır açan yayınından etkilenen açık hareket, kültürel miras sektöründe inanılmaz bir ivme kazanmıştır. Bu durum, kültürel miras kurumlarının koleksiyonlarına dijital ortamda açık erişim, paylaşım ve yeniden kullanımı teşvik eden bir hareket olan "açık GLAM" in ortaya çıkmasına yol açmıştır. Andrea Wallace ve Douglas McCarthy'nin editörlüğünü yaptığı Open

GLAM Survey, bu ilerlemeyi doğrulamakta ve koleksiyonlarındaki öğelerin dijital görüntülerini açıkça yayınlayan kurumları kaydetmektedir. CC olarak biz "açık kültür" terimini "açık GLAM" terimine tercih ediyoruz; burada "GLAM" galeriler, kütüphaneler, arşivler ve müzeler anlamına gelmektedir. Açık kültür sadece daha kolay anlaşılabilir olmakla kalmaz (bir kısaltma içermez), aynı zamanda kültürel mirasın açık paylaşımını, GLAM'lerin yanı sıra onların kullanıcılarını, topluluklarını, ticari kuruluşları ve kar amacı gütmeyen sektör kurumlarını ve bir bütün olarak toplumu içeren bir sistemde katılımcı bir deneyim olarak öngördüğü için daha geniştir. Ancak, bu belgede kültürel miras kurumlarına toplu olarak atıfta bulunmak için GLAM kısaltmasını kullanıyoruz. Bu yeni tutumun iki nedeni olabilir: (1) kültürel miras kurumlarının koleksiyonlara erişim sağlama misyonunun, bilgi ve kültüre özgür ve sınırsız erişimin "açık" idealiyle tam olarak örtüştüğünün giderek daha fazla farkına varılması ve; (2) 21. yüzyıl kitlesine hitap etmek için, GLAM'lerin güçlü bir çevrimiçi varlık göstermeleri ve kullanıcıların koleksiyonlarla yenilikçi yollarla etkileşime girmeleri için araçlar sağlamaları gerektiğinin farkında olmaları. Bu adımlar dikkate değer olsa da, gerçekte dünyadaki GLAM'ların yalnızca küçük bir kısmı koleksiyonlarını açık bir şekilde paylaşmaktadır: bir tahmine göre bu oran %1'den azdır. Büyük çoğunluk, açık erişimi benimsemenin ve bunun sonucunda daha eşitlikçi, çeşitliliğe sahip ve gelişen toplumlara tam anlamıyla katkıda bulunmanın önünde bir dizi engelle karşılaşmaya devam etmektedir. Bu belgede, Creative Commons'ın açıklığa ve kültürel mirasın paylaşımını iyileştirmeye yönelik yolculuklarına başlamak isteyen kurumlara sunabileceği desteği daha net bir şekilde anlamak için açık kültürün önündeki bu engelleri inceliyoruz. Bu belge, açık kültür hareketindeki uzmanlarla yapılan bir dizi röportajdan oluşan CC Open Culture VOICES vlog'undan alınmıştır. Tüm uzmanların isimleri, unvanları, bağlı oldukları kuruluşlar ve ülkeler, referans olması amacıyla bu belgenin sonunda listelenmiştir. Ayrıca Andrea Wallace tarafından kaleme alınan Barriers to Open Access - Open GLAM ("Towards a Declaration on Open Access for Cultural Heritage "ın bir parçası) adlı çalışmadan doğrudan alıntılar yapmaktadır. Önceki araştırmalara dayanarak (bu raporun sonundaki Kaynaklar ve ek okumalar bölümündeki listeye bakınız) ve konunun uzmanlarına danışarak ve onları dinleyerek üç ana engel kümesi belirledik: para, insanlar ve politika. Bu rapor CC Küresel Ağı üyelerinin, açık kültür / açık GLAM topluluğunun, GLAM alanında çalışanların, politika yapımcıların ve dünya çapında açık erişimi ve kültürel mirasın daha iyi paylaşımını desteklemekle ilgilenen herkesin yararına olabilir.

2 Andrea Wallace, Critical Open GLAM: Towards [Appropriate] Open Access for Cultural Heritage, 2020.

3 Vlog alıntıları kısalık, akış ve anlaşılabilirlik için serbestçe düzenlenmiştir.

PARA

FİNANSAL KAYNAK EKSİKLİĞİ

Uzmanların da altını çizdiği gibi, açık hale gelmek pahalıdır. Dijitalleşme ekipmanından altyapıya, veri hazırlama ve yönetimine, lisanslama ve hak yönetimi süreçlerine ve iş akışlarına kadar maliyetler artmaktadır. Çoğu GLAM'ın yetersiz finansman ve kısıtlı işletme bütçelerinden muzdarip olduğu düşünüldüğünde, finansal kaynakların yetersizliği açık koleksiyonların sürdürülebilir bir şekilde idamesi önündeki en önemli engellerden biridir.

Uzmanlar ne diyor?

Andrea Wallace: "Dijitalleşme pahalı bir iştir ve teknoloji, işgücü, uzmanlık, dahili ve harici dijital altyapı ve bunların depolanması, korunması ve yönetimi maliyetlerine bağlıdır. Bu maliyetler sürekli ve yeni teknolojilerdeki gelişmelere ve katılım biçimlerine ayak uydurmak için önemli yatırımlar gerektirmektedir. Fon akışlarının azalmasıyla birlikte GLAM'ler, lisanslama da dahil olmak üzere dijitalleşme programlarını destekleyebilecek herhangi bir gelirden (ne kadar küçük olursa olsun) vazgeçmekte tereddüt etmektedir."

Jonathan Hernandez: "Bu engellerden biri finansman. Dijitalleşme projelerini sürdürmek için mali kaynaklar önemlidir, çünkü bu süreç aynı zamanda veri hazırlama ve yönetiminin yanı sıra dijital bir varlığın sürdürülmesini de içerir ve bunların tümü, özellikle daha küçük, yetersiz kaynaklara sahip GLAM'ler için maliyetli olabilir. Buna ek olarak, bazı kurumlar bazen koleksiyonların yayınlanmasını bazı iş modellerini etkileyebileceğinden korkmaktadır."

Patricia Diaz Rubio: "Şili örneği, GLAM'ler ve uygulayıcıları için kaynakların çok sınırlı olduğu diğer Latin Amerika ülkelerinden çok farklı değil; bu koşullar altında dijitalleştirme, yaygınlaştırma ve açık erişim projeleri geliştirmek çok zor."

Julia Pagel: "GLAM'lerin açılmasını desteklemek üzere gerekli altyapıyı geliştirmek, güncellemek ve inşa etmek için [...] açıkça kaynak eksikliğimiz var."

Neal Stimler: "Open GLAM'in bir proje olduğu ve başarılı olmak için kurumun sürekli aktivasyon, finansal ve işgücü yatırımları gerektiren devam eden bir program olmadığı yönünde yanlış bir algı var. Open GLAM bir kerelik bir "kur ve unut" girişimi değildir. Open GLAM programınızı başlatırken geleceği için plan yapın ve programın sürekli gelişimi ve sürdürülebilirliği için düzenli kaynak, zaman ve insan adamaya hazır olun."

GELİR KAYBI VE BEDAVACILIK KORKUSU

FİNANSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Bütçe kesintileri, kaynakların yeniden tahsisi ve kültür sektörüne yönelik genel düşük finansman seviyesi, birçok GLAM'ın vahim finansal durumuna sebep olmaktadır. Bazıları faaliyetlerine devam edebilmek için gelir elde etme konusunda inanılmaz bir baskı altındadır. Birçoğu finansal sürdürülebilirliği sağlamanın bir yolu olarak koleksiyonlarındaki dijitalleştirilmiş içeriği, hatta kamu malı olan materyalleri lisanslamaya başvurmuştur. Ancak uzmanlara ve birçok araştırmaya göre⁴, geleneksel lisanslama modelleri uygun maliyetli değildir ve kaynakları tüketmekle sonuçlanır.

Uzmanlar ne diyor?

Douglas McCarthy: "COVID-19 salgınından bu yana, ister kamu malı ister telif hakkı kapsamında olsun, dijital koleksiyonlarından gelir elde etmek için kurumlar üzerinde eskisinden daha fazla mali baskı var."

Katie Eagleton: "Kurumlar için, mali durumları buna gerçekten ihtiyaç duydukları ve güvendikleri yönündeysen, oldukça küçük miktarlardaki gelirlerden bile vazgeçmek çok ama çok zordur."

Neal Stimler: "Açık GLAM girişimlerinin kurumsal katılımı azalttığı ve geliri engellediği yönünde yanlış bir inanış var. Açık GLAM programları katılımı artırır ve kurumun devam eden varlığını ve paydaşlarına sunduğu hizmeti destekleyen işbirliği ortaklıkları ve yeni ürün geliştirme yoluyla yeni gelir elde etme türlerini mümkün kılabilir."

Alwaleed Alkhaja: "GLAM koleksiyonlarını açık hale getirirken karşılaştığımız sorunlardan biri de ticari çıkarlar ile kamu ihtiyaçlarının dengelenmesidir. Dolayısıyla kurumların sürdürülebilirlik hakkında, illa ki kar elde etmek zorunda olmayıp en azından maliyetleri nasıl karşılayabilecekleri konusunda düşünmeleri gerekiyor."

Mariana Ziku: "Geçmişte [engeller] daha çok fiziksel koleksiyonlar üzerindeki hakların ticari kullanımı nedeniyle kâr kaybı veya doğrudan geliri artırmak için koleksiyonlardan para kazanma gibi endişelerle ilgiliydi. Ancak şu anda durum çoğunlukla böyle değil çünkü bu stratejiler en azından dijital miras ve kültür kurumlarının çoğu için çok fazla gelir yaratmadı."

Dafydd Tudur: "Bir diğer engel de [GLAM'lerin] koleksiyonlardan gelir elde etme fırsatlarını kaçırıyor olmaları. Koleksiyonları ticarileştirmenin gerçek maliyetinin ne olduğunu dikkatlice düşünmemiz gerekiyor; kuruluşlar olarak bize maliyeti. Ve ayrıca: onlardan elde edilen net kar nedir. Ve bunları değerlendirdikten sonra, diğer yolu seçmeye ve açık olmaya verdiğimiz değeri ve bu ikisinin nasıl karşılaştırılacağını düşünmeliyiz. Çoğu zaman koleksiyonları açık tutmanın faydalarının, yatırım ve maliyet düzeyinden ve gelir elde etmekten, satmaktan ve aksi halde açık olabilecek koleksiyonların kullanımını kontrol etmekten elde edilen kârdan daha ağır bastığını göreceğiz."

Merete Sanderhoff: "Geçenlerde Gus Speth adlı bir çevre aktivistinden bir alıntı duydum [...] İklim krizini çözenin önündeki ana engeller hakkında bir şeyler söyledi ve 'eskiden sahip olduğumuz en büyük sorunların biyoçeşitlilik kaybı ve ekosistem çöküşü olduğunu düşünürdüm [...]’ dedi ama asıl sorunların bencillik, açgözlülük ve ilgisizlik olduğu sonucuna vardı [...]. Kültürel miras sektörü için de aynı şeylerden bazıları sağlıklı bir gelişimi engelliyor. Bu hiçbir şekilde kültürel miras kurumlarının bencil veya açgözlü olduğu anlamına gelmiyor, ancak bizi kullanıcılarımızdan para kazanmaya zorlayan çok katı ekonomik yapılar altında yaşıyoruz, oysa bence kültürel mirasın açık bir kaynak olarak çok daha büyük bir değeri var. Ancak biz değeri, diğer değer ve etki türlerine bakmak yerine parasal terimlerle tanımlıyoruz."

Simon Tanner: "Bir de gelir kaybı yanılgısı var."

Martine Denoyelle: "Pek çok düzeyde [engeller] var. Özellikle mali yönü, yani reproduksiyon satışından elde edilen gelirin kaybedilmesi korkusunu vurgulamak isterim. Ancak deneyimlerimizden biliyoruz ki, görüntülere ödeme yapılarak elde edilen kaynakların payı çok küçük ve çoğu zaman görüntü hakları yönetiminin daimi personel maliyetlerini karşılamıyor. 2019 yılında Fransa'da bir Cour des Comptes

[Sayıştay] raporu, reproduksiyon satışının 'müzeler için önemli bir pay teşkil etmediğini' vurgulamıştır."

Stéphane Chantalat: "[Bir engel] görüntülerin satışının, öğelerin dijitalleştirilmesi ve fotoğraflanmasının önemli maliyetlerini dengeleyebilecek sürekli ve istikrarlı bir gelir kaynağı oluşturabileceği yönündeki güçlü kanıdır. Bu çoğunlukla bir yanılgıdır ve desteklenmeden önce görüntülerin satışından elde edilecek potansiyel gelirin çok detaylı bir ön analizini ve yayınlarda, sergilerde vb. potansiyel kullanımlarının bir projeksiyonunu gerektirir. Özellikle amatörler, öğrenciler ve araştırmacılar için genellikle engelleyici olan kamusal satın alma fiyatı, koleksiyonların genellikle görünür olmayan tüm bölümlerini sergilemeyi mümkün kılacak araştırma projelerinin veya yayınların yaygınlaştırılmasını da kısıtlamaktadır."

SÖZLEŞMEYE BAĞLI KİLİTLEMELER

Gördüğümüz üzere, dijitalleşme ve açık erişim çok yüksek maliyetler gerektirmektedir. Uzmanlar, birçok GLAM'ın bu tür maliyetleri üstlenen kâr amacı güden kuruluşlarla sözleşmeye dayalı anlaşmalar yapmayı tercih etmesinden endişe duymaktadır. Çoğu zaman bu tür anlaşmalar, GLAM'lerin koleksiyonlarını açık erişimde yayınlamalarını, bu üçüncü kişi ortakların yatırım getirisi stratejisinin bir parçası olarak engelleyen kısıtlayıcı maddeler içermektedir. 5

Uzmanlar ne diyor?

Philippe Rivière: "Bir başka engel de birçok kurumun verilerini hala fotoğraf ajansları ya da belirli içeriklere erişim için ücret talep eden görüntü bankaları aracılığıyla dağıtması. Fransa'da biz hala bu modelin içindeyiz. Kurumlar ya da fotoğraf ajansları tarafından kaydedilen önemli ilerlemeye rağmen, bu durum Fransa'da kaldırılması gereken ikinci engel olmaya devam ediyor."

Andrea Wallace: "Dijitalleşme maliyetleri nedeniyle, GLAM'ler bazen dijitalleşme ve ticarileşme hizmetleri sağlayan şirketlerle özel ortaklıklar kurmaktadır. GLAM'ler tipik olarak anlaşmanın bir parçası olarak kopyaları alırken, ortaklık sözleşmeleri ve üçüncü taraf fikri mülkiyet hakları talepleri tipik olarak GLAM'lerin bu kopyaları açık erişim kapsamında yayınlamasını yasaklamaktadır."

Martine Denoyelle: "Fransa'da, koleksiyon görüntülerinin yönetimi için, özellikle fotoğraf kampanyaları açısından müzelerin kaynaklarını bir araya getirmek için oluşturulan bir kamu kuruluşu ile merkezileştirilmiş özel bir yapılandırmaya sahibiz: birçok müzenin fotoğraf koleksiyonlarını pazarlayan Réunion des Musées nationaux Grand Palais. Fotoğraf ajansının görüntü satışından elde ettiği gelir her yıl azalıyor ve genel bütçe içinde önemli bir yer tutmuyor; ancak kurum ile müzeler arasında çok yıllık sözleşmelere dayanan sistem şu anda işlerin gelişmesini engelliyor: bence Fransa'daki ana engel bu."

BEDAVACILIK

Dahası, pek çok kurum açık erişimin ticari kullanımlara ve "bedavacılığa" olanak sağlaması konusunda genellikle temkinli davranmaktadır. Heidi Rantz'ın inceleme sürecinde vurguladığı gibi, bu çekingenlik genellikle GLAM'lerin yalnızca düşük çözünürlüklü veya düşük kaliteli görüntü reproduksiyonlarını açık

erişim için yayınlamasının bir gerekçesi olarak öne sürülmektedir. Andrea Wallace, GLAM'lerin dijital reproduksiyonların herhangi bir amaç için kullanılmasına ya da yeniden kullanılmasına izin vermenin koleksiyonların haksız ticari istismarını teşvik etmesinden korktuğunu belirtmiştir. Ancak kamu malı materyaller söz konusu olduğunda, ticari kullanım yasaldır ve aslında telif hakkı yasasının ruhuna uygundur.

Uzmanlar ne diyor?

Andrea Wallace: "Dijital kopyaların kamu malı olarak yayınlanmasıyla ticari fotoğraf kütüphanelerinin GLAMs'ın çabalarını serbestçe kullanabileceği yönündeki korkular haklı ve halihazırda gerçekleşiyor. Bu uygulama, verilerin kamu malı statüsü nedeniyle yasaldır."

FİZİKSEL ZİYARETLERDEN ELDE EDİLEN GELİR KAYBI

Birçok GLAM, fiziksel ziyaretler için bilet satışlarının ve hediyelik eşya dükkanı ziyaretlerinin azalacağı ve gelir kaybı korkusuyla dijital açık erişimden kaçınacaktır.

Uzmanlar ne diyor?

Biyanto Rebin: "Açık GLAM hareketinin önündeki en büyük engel, hareketin kendisinin yanlış anlaşılması. Pek çok kurum koleksiyonlarını açtıklarında ziyaret oranının aynı anda düşeceğini düşünüyor. Halk artık kurumlarını ziyarete gelmeyecektir. Ancak birçok araştırma bunun aksini kanıtıyor; koleksiyonlarını açtıklarında kurumun görünürlüğü artıyor ve bu da ziyaret oranını etkiliyor."

George Oates: "Dijital paylaşımaya yönelik bir ilgi eksikliği var. Bazı kuruluşlar hala dijital etkileşimler yerine fiziksel ziyaretlere öncelik veriyor."

Andrea Wallace: "Açık erişim programı olmayan GLAM'ler bazen lisans ücreti almanın gerekçesi olarak yerinde ücretsiz girişe atıfta bulunmaktadır. Bu GLAM'ler bu uygulamayı, açık erişim programının neden mümkün olduğuna dair kanıt olarak yüksek giriş ücretleri talep eden açık GLAM'lerle eşit tutmaktadır. Ancak veriler, koleksiyonlarını açık erişim çerçeveleri altında yayınlayan müze ve galerilerin çoğunun cüzi ücretler talep ettiğini veya yerinde ücretsiz giriş sağladığını göstermektedir (veriler, genellikle ücretsiz giriş sağladıkları için kütüphane ve arşivleri hariç tutmaktadır)."

4 Bkz. örneğin (Tanner 2004; Ballon ve Westermann 2006; Allen 2012; Crews ve Brown 2010; Kelly 2013; Collections Trust 2015; Kapsalis 2016; Denoyelle, Durand, Daniel ve Doukaridou-Ramantani 2018).

5 Bu noktada, Açık Veri ve Kamu Sektörü Bilgilerinin Yeniden Kullanımına ilişkin 2019/1024 sayılı AB Direktifi (Açık Veri Direktifi) Recital 49'a bakınız: "...Münhasır bir hakkın kültürel kaynakların dijitalleşmesiyle ilgili olduğu durumlarda, özel ortağa yatırımını telafi etme imkanı vermek için belirli bir münhasırlık süresi gerekli olabilir..."

6 CC lisanslarının ticari olmayan maddesi bağlamında bir açıklama için bkz. Ticari olmayan yorum - Creative Commons

İNSAN KAPASİTESİ, BİLGİ VE BECERİLER

Açık olmak, önemli insan kapasitesi ve kaynakları, bilgi ve beceriler gerektirir. Örneğin, dijital teknolojiler kullanıcı deneyimi, veri analizi, meta veri yönetimi, yazılım geliştirme vb. gibi özel bilgi ve iletişim teknolojisi becerileri gerektirir. Bunların eksikliği birçok açık kültür girişimi için can sıkıcı bir şekilde ölüm çanını çalabilir. Benzer şekilde, telif hakkı yönetimi genellikle erişilmesi zor, pahalı ya da her ikisini de içeren yasal uzmanlık gerektirir. Bu durum, telif hakkı, açık lisanslama ve GLAM koleksiyonlarını açmanın faydaları ve zorlukları ile ilgili konularda uygulayıcıların kapasitesini geliştirmeyi amaçlayan CC GLAM Sertifikası'nın ana motivasyonlarından biridir.

Uzmanlar ne diyor?

Larissa Borck: "Telif hakkı gerçekten karmaşık olarak algılanabilir ve ayrıca bu konuda daha fazla beceri ve yetkinlik kazanmak için kuruluşların ve profesyonellerin çok fazla enerji ve kaynak harcaması gerekir."

Douglas McCarthy: "Open GLAM, karmaşık olan hak yönetimi ve telif hakkı konularında kaynak, uzmanlık ve yatırım gerektirmektedir."

Céline Chanas: "Eğitim ve yetkinlik soruları sınırlayıcı olabilir. Müze ekibinde böyle bir projenin uygulanması için gerekli profillere ve yetkinliklere sahip değildik."

Stacy Allison-Cassin: "Kaynaklar gerçekten büyük bir zorluk ve kaynaklar sadece para değil, insan ve bilgidir. Dolayısıyla, açık GLAM girişimlerine katılmak isteyebilirsiniz ancak kurumunuzda CC lisanslarının nasıl kullanılacağını, lisanslamanın bir depoya nasıl entegre edileceğini veya materyallerinizde uygun lisanslara sahip olduğunuzdan emin olmak için uygun meta verilerin nasıl uygulanacağını anlayabilecek bilgiye sahip değilsiniz. Dijitalleşmenin nispeten kolay ve hatta bazı açılardan ucuz olduğunu biliyoruz, ancak uygun meta verileri uygulamak, personel eğitimi sağlamak ve bu işi yapabilecek kişileri hazır bulundurmak çok daha yoğun kaynak gerektiriyor."

Medhavi Gandhi: "Profesyonellerin açık GLAM'i bir süreç, bir değer olarak anlamalarının önünde bir engel var. Son yıllarda ve özellikle pandeminin son iki yılında, GLAM'ler dijital profesyonel geçmişe sahip kişileri işe almaya başladı. Yani engel daha çok bunu kimin yapacağı, doğru becerilere sahip miyiz? Doğru işe alım yaptık mı? Bunu yapmak için kimi işe alacağız?"

Kristina Petrasova: "Eğitim ve teknoloji becerilerindeki kaynak eksikliği ve kurumsal yönetimin dışı açılma konusundaki öncelikleri, yakın gelecekte gerçekçi bir şekilde üstesinden gelinebilecek diğer engellerdir."

George Oates: "Dijitalleşmiş materyallerin paylaşılmadan önce kataloglanmasına kesinlikle ihtiyaç var ve bu bir zaman ve kaynak meselesi."

Julia Pagel: "Açık bir şekilde kaynak eksikliğimiz var, o da: açık müzeye geçişi destekleyen insan kaynağı, topluluklarıyla bağlantı kuran, sürdüren ve geliştiren insanlar, çevik bir organizasyona kurumsal dönüşüm için kaynaklar ve çok daha önemlisi, yeni gereksinimler için gerekli bilgi ve becerileri edinmek ve değişimi etkili bir şekilde yönlendirmeyi öğrenmek için kapasite geliştirme kaynakları."

Josée Plamondon: "CC sertifikası gibi yeni bilgilerin edinilmesini teşvik etmek veya bu bilgilerin ve yeni açıklık uygulamalarının çeşitli kültür ve bilgi teknolojisi çalışanları arasında yaygınlaşmasını teşvik etmek gerekmektedir. Bu nokta çok önemlidir çünkü söz konusu olan bireyleri, bilgileri ve uygulamaları geliştirmektir."

Andrea Wallace: "Pek çok kurum için dijital uzmanlık veya teknoloji eksikliği, açık GLAM katılımını imkansız hale getiriyor. Dijital desteğe sahip GLAM'ler bile bu kadar hızlı gelişen bir alana ayak uydurmakta zorlandıklarını belirtiyor."

Stéphane Chantalat: "Bir başka potansiyel engel de görüntü haklarının ve dolayısıyla durumlarının bilinmemesinden kaynaklanan endişe olabilir. Bu, eğitim, hukuki yardım ve uzmanların, özellikle de ikonografların yardımını gerektiren sabırlı bir çalışmadır."

ENTELEKTÜEL ENGELLER: KONTROLÜ KAYBETME VE KÖTÜYE KULLANMA KORKUSU

Kültürel miras kurumları her zaman en fazla risk alan kurumlar değildir. Aslında sektörde, GLAM karar vericilerinin (kurumların içinde veya dışında) açık erişimi bir risk olarak gören gelenekçi zihniyetlerle tanımlandığı bazı yerleşik muhafazakârlıklar var gibi görünüyor. Bu da algılanan (genellikle asılsız) yükümlülükleri ve dijital dünyanın yeni gerçeklerini tanımayan zayıf risk yönetimi stratejilerini tetiklemektedir. Uygun risk yönetimi uygulamalarının eksikliğine ilişkin endişeler, daha geniş anlamda (sağlık riskleri, kurumsal itibar vb.) önemini korumaktadır. Bu durum, eşgüdümlü savunuculuk çabalarının öncülüğünde davranış değişikliği gerektirmektedir.

KÖTÜYE KULLANMA KORKUSU

Diğer bir yaygın korku da, kötüye kullanımın kurumu, itibarını veya koleksiyonun kendisini olumsuz etkileyeceğidir.

Uzmanlar ne diyor?

Maja Drabczyk: "Çoğu zaman kendimizi koleksiyonların bekçileri, koruyucuları olarak görüyoruz. Bunların kötüye kullanılabileceğinden korkmak, yeni fırsatları görmek ve tanımak için yeni işbirliklerine girmemizi engelliyor [...] bu da büyümemizi engelliyor. Sektörümüze yeni beceriler katmalı ve kendimizi kolaylaştırıcı, uzman veya sadece bir dizi diyaloga girmeye istekli profesyoneller olarak görmeli, paydaşlarımızın ihtiyaçlarıyla gerçekten ilgilenmeli ve eylemlerimizle onların ihtiyaçlarına gerçekten yanıt verdiğimizden ve büyümelerine yardımcı olduğumuzdan emin olmalıyız. Zihniyetlerini şekillendirmelerine, eğitmelerine ve eğlendirmelerine yardımcı oluyoruz."

Philippe Rivière: "GLAM'lerin açılmasının önünde hala pek çok engel var. İlk engel zihniyetler. İnsanları, verilerin açılmasının onları herkese vermek anlamına gelmediğine ikna etmek gerekiyor. Herhangi biri de diğerleri gibi bir vatandaşdır, bu kamuya açık bir veridir, ancak her şeyden önce, insanlara bunların kullanımının kurumun kamu hizmeti misyonlarıyla çelişmeyeceği, aksine vatandaşlara güç vereceğimiz, bilgi vereceğimiz konusunda güvence vermek gerekir."

George Oates: "Paylaştığımız bazı şeylerin kamu malı olsa bile kötüye kullanılabileceği veya kötü muamele görebileceği ihtimaline dair bir tedirginlik var. Dijital kamu malı kavramının gerçekte ne anlama geldiğine dair bazı yeni alanları keşfederken, bu sadece kullanımla test edilecek, bu yüzden heyecan verici. Umarım bu korkutucu bir duruş değildir."

ANLAYIŞ EKSİKLİĞİ, MUHAFAZAKARLIK VE RİSKTEN KAÇINMA

Bir diğer engel ise riskten kaçınma ve kültürel miras içeriğine açık erişimin yarattığı tehditleri ve faydaları hakkında bilgi eksikliğinin birleşimidir.

Uzmanlar ne diyor?

Melissa Terras: "Çoğu zaman insanlar mesajı tam olarak almaz ya da neler olduğunu anlamaz ve komiteler, yönetimler, kurullar, fon sağlayıcılar ve politikacılar engeller çıkarır. "Hayır" seviyesi yukarıdan aşağıya doğru olabilir."

Medhavi Gandhi: "Asıl büyük sorun dijital okuryazarlık. Kurumlarda çoğu zaman, açılma kararının kime ait olacağı, kimlerin dahil olacağı ve bunun nasıl bir karar alma süreci olacağı konusunda netlik eksikliği var."

Julia Pagel: "Şu anda müzelerin örgütsel yapısı, personel arasında yerleşik iç diyalog ve karar almada düz hiyerarşi gibi çevik ve esnek bir yönetime pek izin vermiyor. Ancak bunlar açık GLAM'in temel bileşenleridir. Açık GLAM yeni şeyler, yeni yaklaşımlar deneme ve başarısızlık riskini göze alma cesareti demektir. Başarısızlık sayesinde daha iyisini yapmayı öğreniriz. Ancak müzelerdeki zihniyet ve finansman yapıları hala geleneksel yapılara çok bağlı, bu nedenle değişime karşı bir dirençle başa çıkmamız gerekiyor ki bu tamamen normal çünkü biz insanlar değişmeyi sevmeyiz."

Josée Plamondon: "Stratejik düzeyde, ana engeller sanayi döneminden kalma düşünce ve değer modelleridir. Bu, elde tutmaya dayalı bir bilgi ekonomisidir ve kaynakları bir araya getirmeye ve işbirliğine doğru ilerliyoruz [...] Yapıda, süreçlerde ve rollerde bir değişikliğe ihtiyacımız var. Tüm oyuncular organizasyona nasıl dahil edeceğiz? Herkesin bilgi üretimine ve bilgi paylaşımına katkıda bulunduğu bir bilgi olgunluğuna doğru onları nasıl harekete geçireceğiz?"

Ariadna Matas: "Teorik, hatta pratik ya da ahlaki argümanların bu değişikliği yapmak için yeterli bir neden olmadığı pek çok kurum var. O zaman, bu değişime direnenlere başka seçenek bırakmamak için kullanıcılar tarafından daha güçlü, daha sert ve daha koordineli bir baskı yapılmamalı mı diye merak ediyorum. Sonunda sonuçlara katlananlar [kullanıcılar] olacaktır. Bu kötü uygulama kınanmazsa, yeniden kullanıma engel koyanlar bunu hiçbir şey olmamış gibi, sorgulanmadan, statükonun bir

parçasıymış gibi yapmaya devam edebilirler ki ben bunu çok sorunlu buluyorum. Statüko, hiçbir sınırlama olmaksızın yeniden kullanıma izin vermek olmalıdır."

Douglas McCarthy: "En büyük engellerden biri benim 'statükonun gücü' olarak adlandırdığım şeydir. Bu, her şeyden önce riskten kaçınma ve değişime karşı isteksizlik anlamına gelir. Müzeler bir dizi iyi nedenden ötürü oldukça muhafazakâr kurumlar olma eğilimindedir."

Patricia Diaz Rubio: "Ayrıca GLAM uygulayıcılarının açık erişimin gerçekte ne anlama geldiği ve bu tür bir proje geliştirmenin ne kadar faydalı olabileceği konusundaki algıları ve isteksizlikleriyle de yüzleşmelisiniz."

KÜLTÜREL AÇIDAN HASSAS VE YEREL İÇERİK

Telif haklarının ötesinde, yerli halkların ve yerel toplulukların geleneksel kültürel ifadeleri gibi kültürel açıdan hassas materyallerin etik, saygılı ve eşit muamele görmesi de dikkate alınmalıdır.

Koleksiyonların açılmasına yönelik saygılı ve dikkatli bir yaklaşımın gerekliliği konusunda farkındalık ve anlayış eksikliği, kültürel mirasın daha iyi paylaşılmasının önünde bir başka engel teşkil edebilir.

Victoria Heath ve Scann'ın CC blogunda belirttiği gibi: "Open GLAM sadece telif hakkı yasasına saygı göstererek kültürel mirası paylaşmakla ilgili değil, aynı zamanda bunu daha sorumlu, işbirlikçi ve adil bir şekilde nasıl yapacağımızla da ilgilidir."

Uzmanlar ne diyor?

Alwaleed Alkhaja: "Dünya genelinde açık GLAM'in önündeki engellerden biri de hassasiyet meseleleridir. GLAM'lerin, içeriği çevrimiçi ve açık hale getirmenin hassasiyet açısından herhangi bir soruna yol açıp açmayacağını düşünmeleri gerekiyor."

Andrea Wallace: "Dijitalleşme genellikle tarafsız bir eylem ve koleksiyonların çeşitli amaçlarla belgelenmesi için arzu edilen bir yöntem olarak görülür. Ancak dijitalleşme eylemi otomatik olarak mülkiyet, sözleşme ve fikri mülkiyet yasalarını tetikler; bu da kontrol, zarar verme ve çıkarma sistemlerini kültürel varlıkların dijital versiyonlarına ve sahip oldukları bilgi veya kimliklere kadar genişletebilir."

Mariana Ziku: "Kaliteyi kaybetme korkusu veya kurumun parasal misyonu ile ilgili başka korkular olabilir. Bununla birlikte, kapsayıcı ve erişilebilir kalkınma için kapasite ve kabiliyeti genişletmek, uzak durmaktan daha değerlidir zira bu konularla, ayrıca veri hakları ve açıklıkla, örneğin CARE ilkeleriyle ilgilenen etkili uygulamalar vardır. Dolayısıyla engelleri aşmanın ve bunu çözümlen yolları vardır ve sonuçta kültürel mirası açmak ve açık GLAM uygulaması, çağlar boyunca sıklıkla yapıldığı gibi kültürü yaşamaktır."

Marco Rendina: "Açık GLAM'de gerçek engellerden ziyade birkaç riskimiz var. Elbette gerçek bir sohbet katili olan telif hakkını bir kenara bırakırsak, açık GLAM için gördüğüm en büyük risk etik bir risktir ve içeriğin kökenini kabul etmeden ve onunla etkileşime girmeden yüzeysel olarak sömürülmesine izin vermektir. Arşivlerde, müzelerde ve kütüphanelerde bulunan materyallerin, özellikle ticari amaçlarla,

tarihsel kökleri, toplulukları tanımadan ve her şeyden önce bu içerikle ilgili olanlara hak ettikleri krediyi vermeden kullanılması, ne yazık ki özellikle moda alanında yaygın bir uygulamadır. Moda gerçekten de kimliğin - bireysel olduğu kadar toplulukların da - en güçlü görsel göstergelerinden biridir. Bu nedenle, içeriği saklayarak veya kilitleyerek değil, doğru bağlama yerleştirerek ve bunun "önemsemek için paylaşmak" ile ilgili olduğunu kabul ederek "kap ve git" eğiliminin üstesinden gelmek için kurallara ihtiyacımız var. Açık içeriği korumanın ve insanların bundan keyif almasını ve öğrenmesini sağlamanın tek yolu budur."

YARATICILARA ZARAR VERME KORKUSU

Diğer GLAM'ler açıklığı sanatçılara ve yaratıcılara zarar vereceğinden korkabilir.

Uzmanlar ne diyor?

Rebecca Giblin: "Bir diğer büyük sorun da koleksiyonların açılmasının yaratıcılara ve sanatçılara zarar verebileceği yönündeki endişelerdir. Bunu yapmanın işe yaramayabilecek ve zararlı olabilecek yolları var, ancak bunu yaratıcı bir şekilde düşünebileceğimiz ve aslında herkes için daha iyi çalışan yasalar oluşturabileceğimiz yollar da var, bu yüzden yanlış yapma olasılığınız, bunu doğru yapmaya çalışmadığımız anlamına gelmemelidir."

KONTROLÜ KAYBETME KORKUSU

Kontrolü bırakmaya bağlı güvensizlikler yaygındır. Sarı Sütçü Kız Sorunu başlıklı makede gösterildiği üzere, başkalarının koleksiyonlarla ne yapacağına dair korkular vardır: eserler kötüye mi kullanılacak yoksa yanlış bağlamda mı kullanılacak? GLAM'ler bazen kendilerini tapınak olarak görür ve otoritelerinin azalacağından korktukları için paylaşma konusunda isteksiz davranırlar. Ev sahibi kurum olarak anılmak ve görünürlüklerini artırmanın ve itibarlarını güçlendirmenin bir yolu olarak eserin her kullanımıyla ilişkilendirilmek isterler, ancak bazen de sonraki kullanımları takip etmek ve koleksiyonları farklı bakış açılarından "korumak" isterler. Ancak çok daha büyük bir risk, GLAM'lerin koleksiyona erişimi gereksiz yere kısıtlayarak ve insanların onlarla özgürce, etik, hassas ve derin bir şekilde etkileşime girmesini engelleyerek aldığı risktir. Shanna Hollich'in inceleme sürecinde işaret ettiği gibi, bu tür korkular GLAM'lerin bilgiye erişimi kolaylaştırıcı rolünü tehlikeye atmaktadır.

Uzmanlar ne diyor?

Katie Eagleton: "Bu, kontrol ve koleksiyonlara ne olacağı konusunda söz sahibi olma tercihi ile ilgili ve bunun bir kısmı hassas materyallere bakma konusundaki etik gereklilikler nedeniyle gerçekten önemli, ancak bir kısmı da koleksiyonlarla ne yapıldığını bilmekle ilgili."

Larissa Borck: "Profesyoneller ve kültürel miras kurumları bazen açık erişimi risk olarak görebilir ve onlara göre, kültürel miras verilerine ve koleksiyonlarına kapalı veya kısıtlı erişim, özellikle farklı bakış açılarından kültürel miras koleksiyonlarını korumanın bir yolu olabilir. Bu da kültürel miras koleksiyonlarının kendi toplumları ve toplulukları için sahip olabileceği değer önünde bir engeldir."

Merete Sanderhoff: "Kontrolü kaybetme korkusu, belki de dışarıdaki insanların, eğer onlara güvenir ve izin verirsek, miraslarıyla her türlü harika şeyi yapmaya hazır ve istekli olduklarını kabul etmenin önünde duran bir tür alışkanlıktır. SMK'daki [Statens Museum for Kunst] açık koleksiyonumuzla yaptıkları şeylerle aklımızı başımızdan alan kullanıcılarla harika deneyimlerimiz var."

Andrea Wallace: "Kontrol kaybına ilişkin korkular, bir koleksiyonun kimler tarafından ve hangi amaçlarla yorumlanabileceği ya da bilgi üretilebileceği konusunda felsefi engeller oluşturmaktadır [...]. Bir eserin ve eğitici bağlamının kontrolünün kaybedilmesine ilişkin korkular, lisanslama modellerinin neden gerekli olduğu konusunda sıklıkla dile getirilmektedir. Bu durumlarda, fikri mülkiyet haklarına ilişkin talepler de eseri, sanatçıyı, bağlamını ve ev sahibi kurumu korumak için kullanılır."

Dafydd Tudur: "Kuruluşların endişelerinden biri, koleksiyonları açık bir şekilde yayınladıkları takdirde kontrollerini kaybetmeleridir. Burada sorulması gereken soru şu: Neden koleksiyonların dijital reproduksiyonlarını kontrol etme ihtiyacı hissediyoruz? Neden kontrol etme ihtiyacı duyuyoruz? Çünkü çoğu zaman dijital içerik zaten telif hakkı kapsamı dışındadır, dolayısıyla genellikle hassas ya da sorunlu değildir. Öyleyse neden kullanımını kontrol etme ihtiyacı hissediyoruz? Bence bunun bir nedeni de, nasıl kullanıldığını bilmeden kullanıldıkları ve dijital olarak erişime açmak için yatırım yaptığımız koleksiyonları insanların nasıl keşfettiklerini, nasıl yeniden amaçlandıklarını ve nasıl kullandıklarını anlama fırsatını kaçırdığımız endişesidir. Açık erişimi, stratejimize çevresel bir ek olarak eklediğimiz bir şey olarak değil, rolümüzü ve onu nasıl yerine getirdiğimizi görme şeklimizin özünde yer alan bir şey olarak görmemiz önemlidir. Kullanıcılarımızla, koleksiyonların nasıl kullanıldığını dair bilgi toplamamızı sağlayacak bir ilişkiyi nasıl kuracağımızı ve kullanıcıların bu bilginin bizim için ne kadar değerli olduğunu fark etmelerini ve bunun bilincinde olmalarını düşünmeliyiz ki gelecekte daha fazla koleksiyona erişmeye devam edebilelim."

Simon Tanner: "Görüntülerin kullanım şeklinin kontrolünü kaybetmenin bir şekilde kurumun itibarına zarar vereceği endişesi de var. Dolayısıyla, konu kurumsal misyona ve izleyicilerimizin ve halkımızın en son taleplerine yanıt verirken neyin en önemli olduğuna karar vermeye geliyor. O zaman, bu misyon dijital alana daha fazla kayacak ve bu politika ve üst yönetim tutumlarından bazılarının da değişmesi gerekecektir."

Karin Glasemann: "Açık GLAM'in önündeki en büyük engellerden biri yanlış bir kontrol anlayışıdır. Pek çok kurumumuz, koleksiyonları istismardan ya da içinde buldukları yanlış bağlamdan korumamız gerektiğine inanıyor. Ancak koleksiyonların herkesin hayatının bir parçası olmasını istiyorsak, onları kontrol altında tutamayacağımızı anlamamız gerekiyor. Kapalı lisanslar çoğu zaman koleksiyonları istismardan korumaz, ancak iyi insanların koleksiyonlarımızla iyi şeyler yapmasını engeller; bu da eğitimcilerin veya sanat meraklılarının koleksiyonlarımızla harika projeler yapmaktan çekineceği anlamına gelir çünkü buna cesaret edemezler."

Stacy Allison-Cassin: "Bazen bir şeyleri açık erişime sunmanın zararlı olduğu ya da tabiri caizse GLAM'in işini olumsuz etkileyeceği, GLAM'lerin değerinin bir kısmının benzersiz koleksiyonların

korunması ya da elde tutulmasından kaynaklandığı ve bu koleksiyonları sınırsız yeniden kullanıma açarsak bir kuruluş olarak değerimizin azalabileceği gibi bir his var. Ancak bir şey ne kadar açık olursa, insanların kuruluşunuzla o kadar fazla etkileşimi olur. Diğer sorun ise, bir şeyleri gizli tuttuğumuzda ya da lisanslar gibi engellerin arkasında veya daha küçük kuruluşların web sitelerinde sakladığımızda, ihtiyaç duyabileceğimiz etkileşime sahip olamamamızdır. Engellerin bir kısmı da hibelerle ilgili sorunlardan ya da koleksiyonların bir tür sermaye ile eş tutulmasından ve sermayenizin, yani koleksiyonlarınıza yatırdığınız değer, bu koleksiyonların yeniden kullanıma daha açık hale getirilmesiyle bir şekilde zarar göreceği ve bu tutumun değişmesi gerektiği düşüncesinden kaynaklanıyor."

Melissa Terras: "İnsanlar sahip olduğumuz en iyi, en güzel, en harika kaynakları neden ücretsiz vermemiz gerektiğini anlamıyorlar. Hala bir sahiplenme duygusu var. Dijital kültürel mirasla ilgili farklı değer anlamlarını keşfetmeliyiz; insanların bu şeylere erişmesi her zaman finansal bir işlem olmayabilir, ancak bunlar farklı değer türleridir. Yani engel, dijital açık GLAM'de gerçekten çok fazla para olmadığının anlaşılmasıdır, ancak bunları birçok insanın katılımını ve erişimini teşvik etmek için farklı şekillerde kullanabilmeliyiz."

7 Jonathan Hernandez bir e-posta görüşmesinde buna dikkat çekmiştir.

8 Bkz. örneğin, Müze: Bir Tapınak ya da Forum, Duncan Cameron, 1971. <https://www.elmuseotransformador.org/wp-content/uploads/2021/06/The-Museum-A-Temple-or-theforum.pdf>

POLİTİKA

KARMAŞIK VE MODASI GEÇMİŞ TELİF HAKKI SİSTEMLERİ

Telif hakkı genellikle koleksiyonlarını dijitalleştirmek ve içerikleri açık erişime sunmak isteyen GLAM'lerin önünde engel teşkil etmekle suçlanır. Telif hakkı, yaratıcılığın üretilebileceği, dağıtılabileceği, paylaşılabilirliği, çoğaltılabileceği ve dönüştürülebilirliği çeşitli yolları yöneten ana hukuki rejimdir. Bu nedenle kültürün dijitalleşmesi ve internette erişime sunulması için merkezi bir öneme sahiptir. Telif hakkı kuralları genellikle neyin, kim tarafından ve hangi amaçlarla internete konulabileceğini belirleyebilir.

Ne yazık ki, CC'nin "Kültürel Mirasın Daha İyi Paylaşımına Doğru - Telif Hakkı Reformu için Bir Gündem" başlıklı politika belgesinde de belirtildiği gibi, telif hakkı yasaları karmaşık ve çoğu zaman belirsizdir, ülkeden ülkeye büyük farklılıklar göstermektedir ve esas olarak dijital çağdaki teknolojik gelişmelere ayak uydurmakta zorlanmış ve sonuç olarak modası geçmiştir. GLAM'ler, telif hakkı ortamına nüfuz eden belirsizlikler nedeniyle yasal olarak neler yapabilecekleri konusunda genellikle karanlıkta kalmakta ve bu da aşağıdaki konularda yollarını bulmalarını zorlaştırmaktadır - haklar - hakların kime ait olduğu ve ne kadar süreceği; - istisnalar ve sınırlamalar - açık izin olmadan hangi faaliyetlerin yapılabileceği (veya yapılamayacağı); - kamu malı - kamu malı materyalleriyle hangi serbest kullanımların yapılabileceği.

Örneğin, bir eserin telif hakkı ile korunup korunmadığını veya dünya çapında kamu malı olup olmadığını belirlemek saatler süren araştırmalar, çok sayıda görüşme ve titiz dokümantasyon gerektirebilir. Kurumların bir eserin telif hakkı durumunu araştırdığı ve hak sahipleriyle kullanım ve yeniden kullanım izni için müzakere ettiği bir süreç olan hakların "temizlenmesi", özellikle koleksiyonlar yetim eserlerden, hak sahipleri bilinmeyen veya bulunması imkansız olan telif hakkı olmayan eserlerden oluştuğunda, açık kültür çabalarını rahatsız etmeye devam etmektedir. Bu durum, bazıların "20. yüzyıl kara deliği" olarak adlandırdığı duruma yol açmaktadır.

Uzmanlar ne diyor?

Ariadna Matas: "[Engellerden biri] bir şeyin kamu malı olup olmadığını belirlemeyi veya gerekli hakları elde etmeyi zorlaştıran oldukça karmaşık bir mevzuat yapısıdır."

Jonathan Hernandez: "Bir başka zorluk da karmaşık telif hakkı yasalarıdır, bu nedenle bunların belirli eserlere veya yargı bölgeleri arasında nasıl uygulandığına dair genel bir anlayışa sahip olmak önemlidir. Bu konuların bilinmemesi belirsizlik yaratabilir ve bu da eserlerin kamu malı haline getirilmesinde muhafazakar yaklaşımlara yol açabilir."

Rebecca Giblin: "Elbette bariz olan şey, birçok ülkede, yaratıcıların çıkarlarına ya da erişim çıkarlarına hizmet etme konusunda özellikle iyi bir iş çıkarmayan gerçekten modası geçmiş telif hakkı yasalarına sahip olduğumuz ve bunların şu anda yaşadığımız gerçekliğe daha iyi uyacak şekilde yeniden kalibre edilebileceği yollar hakkında düşünmemiz gerektiğidir. Ancak telif haklarını sıfır toplamlı bir oyun olarak düşünmeyi bırakırsak çok fazla potansiyel var. Hakların geri alınması yoluyla ... pastayı büyütmenin yollarını düşünebiliriz."

Alwaleed Alkhaja: "En büyük engel telif hakları. Bir ögenin kamu malı olup olmadığını belirlemek için bilgi eksikliği var. Ne yazık ki [Katar'da] (hak sahiplerinin belirsiz olduğu) yetim eserler [mevzuatı] yok ve bu da bir şeyi seçmemizi ya da internete koymamızı zorlaştırıyor."

Iolanda Pensa: "En yaygın engellerden biri, açık GLAM'in telif hakkı ve lisansların nasıl yönetileceğine karar vermek anlamına geldiğini düşünmektir. Bunun çok zor bir karar olduğu açıktır. Hangi yönetici, kurul veya meclis bir lisans seçerken kendini güvende hissedebilir? Ve aslında buradaki sorun da budur. Bir kurumun vermesi gereken karar bu değildir: kurum koleksiyonlarını, verilerini ve içeriklerini paylaşmaya karar vermelidir. Telif hakkı ve lisanslar daha sonra bu açık erişimi yaratmak için kullanılacak araçlar olacaktır (bunu destekleyebilecek Creative Commons ve Wikimedia topluluklarıyla birlikte)."

Kristina Petrasova: "Şu anda en büyük engel, telif hakları yasasının son derece kısıtlayıcı ve pazar odaklı ilkesidir."

Douglas McCarthy: "Birçok küçük kurum, açık erişime geçmek ve açık erişimi benimsemek için gerekli olan kapsamlı telif hakkı değerlendirmesini yapmakta zorlanıyor."

Andrea Wallace: "Birçok GLAM için, eserlerin (küresel) kamu malı mı yoksa telif hakkı kapsamında mı olduğunu belirleyememek, koleksiyonları açık erişim için hazırlama isteklerini bastırabilir."

OLUMLU BİR POLİTİKA ÇERÇEVESİNİN OLMAMASI

Şu anda, kültürel mirasın daha iyi paylaşılması için gerçek bir vizyon sunan olumlu bir politika çerçevesi bulunmamaktadır. Olumlu bir politika çerçevesi, GLAM'lerin çevrimiçi koleksiyonlara erişim, çevrimiçi sergiler, tanıtım ve koleksiyonlarla etkileşim gibi kamu yararına olan faaliyetlerinin yanı sıra eğitim ve araştırma amacıyla koleksiyonlara erişim ve koleksiyonların kullanımını teşvik edecektir. Böyle bir çerçeve, GLAM'lerin ihtiyaçlarının hak sahiplerinin ihtiyaçları ile eşit düzeyde, adil ve dengeli bir şekilde ele alınmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda kültürel çeşitliliği artıracak ve kültürel mirası küresel ölçekte koruyacak, muhafaza edecek ve saklayacaktır. Herkesin bilgiye ve kültüre erişim temel hakkından yararlanmasını sağlayan destekleyici bir ekosistem için yasal ve politik bir boşluk bulunmaktadır.

Uzmanlar ne diyor?

Simon Tanner: "Benim için açık GLAM'in önündeki en büyük engeller teknolojik olmaktan çıktı, artık genellikle politika odaklı. Ve politikalar genellikle fikri mülkiyetin incelikleriyle ilgili kaygılardan besleniyor."

Medhavi Gandhi: "Büyük bir boşluk, büyük bir politika eksikliği var. Hindistan gibi müzelerin çoğunun ya devlete ya da merkezi hükümete bağlı olduğu bir ülkede, koleksiyonların açılması ve bu konudaki olasılıklar hakkındaki bu diyalogu mümkün kılmak için bir tür politika düzenlemesi ya da hükümetle bir tür konuşma yapılması gerekiyor."

DİJİTAL KOPYALAR ÜZERİNDEKİ HAK İDDİALARI

Telif hukuku, herhangi birinin kamu malı eserlerin aslına sadık (orijinal olmayan) dijital reproduksiyonları üzerinde hak iddia etmesini yasaklamalıdır. Bazı GLAM'ler hala bu tür aslına uygun çoğaltmalar üzerinde hak iddia etmek gibi yanlış ve bazı yargı bölgelerinde hukuka aykırı bir uygulamaya girişmektedir. Bu durum, kamu malı üzerinde ek muhafazalar yarattığı ve yeniden kullanım olanaklarını engellediği için sorunludur. Yanlış uyarlanmış yasalar ve tutarsız GLAM uygulamaları, koleksiyonları ikinci bir telif hakkı duvarının arkasına hapsetme riski taşımakta ve kullanıcılar ile yeniden kullananlar arasında kafa karışıklığı yaratmaktadır.

Uzmanlar ne diyor?

Antje Schmidt: "Kamu malı eserlerin dijitalleşmesi sırasında dijital kopya üzerinde yeni bir hakkın ortaya çıkması büyük bir engeldir. Çünkü o zaman, belirli koşullar altında, artık telif hakkı ile korunmayan eserlerin dijital reproduksiyonu için hakların temizlenmesi ve dijital alanda yeni kullanımlar için sözleşmelerin geriye dönük olarak yeniden müzakere edilmesi gerekir. Bu, kültür kurumları için son derece karmaşık ve hatta hak sahipleri artık bilinmiyorsa bazen imkansızdır."

Jill Cousins: "Müzelerin koleksiyonlarının sahibi olduğuna inanmıyorum, onlar emanetçidir. Genellikle vergi mükelleflerinin parasıyla desteklenirler, bu nedenle kamu malı olan nesnelere analogdan dijital formlarına kadar gerçekten kamu malı olarak kalmalıdır. [...] yani temelde telif hakları internet söz konusu olduğunda hala amaca uygun değildir."

Alwaleed Alkhaja: "Dijitalleşmiş kamu malı üzerinde telif hakkı talep eden kurumlarla ilgili sorunlar da var, bu da gerçekten açık ve ticari kullanıma açık içeriğin çevrimiçi hale getirilmesi için büyük bir engel."

9 Bu alıntı "Open GLAM: The Rewards (and Some Risks) of Digital Sharing for the Public Good," Simon Tanner, King's College London, Andrea Wallace ve Ronan Deazley tarafından hazırlanan Display at your own risk, <https://displayatyourownrisk.org/> adlı çalışmadan alınmıştır.

SONUÇ

Pek çok GLAM için koleksiyonlarını internete açmak bir öncelik olmaktan çok uzak. Bunların birçoğu küresel güney olarak adlandırılan bölgelerde ve COVID-19 salgınının yaşandığı dünyanın her yerinde önemli mali zorluklarla karşı karşıyadır, bu nedenle kültürün açılmasıyla ilgili konuşmalar ve eylemler bir kenara bırakılma eğilimindedir. Bu durum, açık kültür alanında eşitlik ve çeşitlilik, belirli bağlamlar ve değerlerle ilgili soruları gündeme getirmekte ve dijital uçurumun geniş kapsamlı sorununu ortaya çıkarmaktadır. Büyük ölçüde açıklık yoluyla kolaylaştırılan kültüre eşit erişim, kaynaklara veya konuma bakılmaksızın herkesin faydalanabileceği şekilde olmalıdır.

Uzmanlar ne diyor?

Giovanna Fontenelle: "Ne yazık ki açık GLAM küresel kuzey dışında hala güçlü bir gerçeklik değil. Küresel güneyde bu harekete katılan ya da bu hareketten haberdar olan sadece birkaç kurum var. Ayrıca, açık GLAM ile birlikte kurumların erişimlerini artırmak için Wikimedia projeleri, Wikipedia ve hatta Flickr Commons gibi platformlar aramaları gerektiği gerçeği de var. Her kurum bu gibi platformlarda yer almıyor, dolayısıyla açık GLAM potansiyelinin tamamına ulaşamıyor ve ulaşabileceği tüm insanlara ulaşamıyor."

Temi Odumosu: "Açık GLAM'in önündeki bir diğer engel de aslında bu açıklık kavramıyla ilgili. Batı veya Kuzey Avrupa'da ya da ABD'de bildiğimiz gibi, bir şey dijital ortama aktarılmışsa ve internette mevcutsa, bunun herkesin ona erişebileceği anlamına geldiğini düşünüyoruz. O halde çevrimiçi açıklığın gerçekte ne anlama geldiğini ve hedef kitlenin kimler olduğunu düşünmemiz gerekiyor. Bunlar çoğunlukla ayrıcalıklı bir kitle mi? Çoğunlukla çok pahalı dizüstü bilgisayarlara ve cep telefonlarına erişimi olan insanlar mı? Yoksa bu gerçekten dünyanın dört bir yanındaki tüm insanların her an her yerden erişebileceği açık bir kültür mü?"

Andrea Wallace: "Güç, öncelik, çıkarlar ve kaynaklarla ilgili bir dizi dengesizlik, dijitalleşme ve açık erişim girişimlerine katılımı kolaylaştırabilir veya engelleyebilir; bu da açık GLAM ortamını, mirasın temsillerini, çevrimiçi yayılımı ve tüketimi çarpıtabilir. Kontrol edilmediği takdirde, bu dengesizlikler

kültür, miras, erişim ve kapsayıcılığa ilişkin baskın anlayışların sürdürülmesine ve (yeniden) yerleşmesine ve bunların dijital ortamlara aktarılmasına yol açacaktır."

Susanna Ânäs: "Bu işi yapabilecek ayrıcalıklı kültürel bellek kurumları ve daha dezavantajlı konumda olanlar var. Pek çok kesişme noktası var: yetersiz kaynaklara sahip olanlarla iyi kaynaklara sahip olanlar, kanonik olanlarla yaygın olanlar vs."

Buhle Mbambo-Thata: "Dijital bir uçurum var: altyapı açısından, beceriler açısından, kuzey ile güney arasında ve hatta güney içinde, kırsal kesim ile kent arasında, sosyopolitik açıdan, erkek ile kadın arasında. Bu dijital uçurum serbest akışa engel oluyor. Ancak bu düzeltilemeyeceği anlamına gelmiyor, dijital uçurumu ortadan kaldırmak için çalışabiliriz."

Bu rapor boyunca çok sayıda uzman tarafından açık kültürün önündeki engellerin aşılması için bazı yollar işaret edilmiş olsa da, Creative Commons olarak biz bu ipuçlarını geliştirecek ve GLAM'lerin kültürel mirasın daha iyi paylaşımında yer almalarına yardımcı olacak seçenekler arayışımızı genişleteceğiz.

KAYNAKLAR VE DAHA İLAVE OKUMA

Bu rapor, kendisinden önce yapılan önemli araştırmaların üzerine inşa edilmiştir:

- 2021 için 21: Dijital miras ve kamu malı - CREATE, Andrea Wallace, 2022.
 - Dijitalleşmenin Ötesinde: Açık Erişim Koleksiyonları için Planlama, Megan Paqua, 2018.
 - Yerli Veri Yönetiminin CARE İlkeleri
 - Eleştirel Açık GLAM: Özellikle Andrea Wallace (Kıdemli Öğretim Görevlisi, Exeter Üniversitesi, İngiltere (Birleşik Krallık)) tarafından kaleme alınan Eleştirel Açık GLAM: Kültürel Miras için [Uygun] Açık Erişime Doğru: Açık Erişimin Önündeki Engeller - Açık GLAM, 2020.
 - Display At Your Own Risk, Andrea Wallace ve Ronan Deazley, 2016.
 - OpenGLAM'ın benimsenmesini teşvik etmek için görüntü lisanslamanın ötesinde dijitalleşmeden para kazanmaya yönelik yeni iş modellerinin araştırılması. İçinde: Bienert, A ve Kaiser, T, (eds.) EVA Berlin 2018: Elektronische Medien & Kunst, Kultur und Historie. (s. s. 274-280). Staatliche Museen zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz, Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt e.V.: Berlin, Almanya, Valeonti, F; Terras, M; Hudson-Smith, A; Zarkali, C, 2018.
- OpenGLAM ne kadar açık? Dijitalleştirilmiş sanat görüntülerinin ticari ve ticari olmayan yeniden kullanımının önündeki engellerin belirlenmesi, Journal of Documentation, Cilt 76 No. 1, s. 1-26, Valeonti, F., Terras, M. ve Hudson-Smith, A., 2020.
- Açık GLAM için (İyi) Bir Yıl Oldu. İşte nedeni. - Victoria Heath ve Scann tarafından Creative Commons, 2020.

- Koleksiyonlara Erişimin Açılması: açık dijitalleşmiş kültürel içeriğin oluşturulması ve kullanılması, Online Information Review, Cilt 39 No. 5, s. 733-752, yazar M. Terras, 2015.
- Fransa'daki kültür kurumlarında açık içerik raporu - Dijital uygulamalara ve içeriğin açılmasına genel bakış.pdf - Wikimedia Commons, Martin Audran, Marion Serot et Emmanuel Rivat (Fransızca), 2022.
- Michael Weinberg tarafından yazılan Lisanslamaya İyi Aktör/Kötü Aktör Yaklaşımları, 2020.
- Görev yılları: Europeana'da 20. yüzyılın kara deliği, Julia Fallon ve Pablo Uceda Gomez tarafından, 2015.
- Müze: Bir Tapınak ya da Forum, yazar Duncan Cameron, 1971.
- Kamu Malı ve Telif Hakkı Kapsamına Girmeyen 5 Şey Timothy Vollmer, 2017.
- Sarı Sütçü Kız Sorunu: Harry Verwayen, Martijn Arnoldus ve Peter B. Kaufman tarafından Açık Meta Verilere İş Modeli Perspektifi, 2011.
- Kültürel Mirasın Daha İyi Paylaşımına Doğru - Telif Hakkı Reformu için Bir Gündem, Creative Commons, 2022.
- Açık Araştırmaya Doğru: Açık Beşeri Bilimler için Zorluklar ve Fırsatlar Üzerine Anlatsal Bir İnceleme, Journal of Communication, Cilt 71, Sayı 5, Ekim 2021, Sayfa 827-853, Paul Longley Arthur, Lydia Hearn, 2021.

Görüntüler

- Vincent van der Pas tarafından Renkli Bariyer (2013) - CC BY SA 2.0 (<https://www.flickr.com/photos/25704219@N04/13973667168>)
- Books and Scholars' Possessions, 20. yüzyıl Kore - Kamu Malı - The MET Museum (<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/73134>)
- Bambu köprü, Luang Prabang, Photasia CC BY 2.0 tarafından (<https://www.flickr.com/photos/56480710@N03/8373073718>)
- Lucas Gassel'den Duvarlı Bahçe (1560-70) • Kamu malı - MET Müzesi (<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/348512>)
- Berlin Duvarı'nın yıkılışı -Kasım 1989 - Gavin Stewart (1989) - CC BY 2.0 (<https://www.flickr.com/photos/gavinandrewstewart/93222147/in/album-72057594056444639/>)

CC AÇIK KÜLTÜR SESLERİ UZMANLARI

CC Açık Kültür Sesleri vlogu, açık kültür hareketindeki uzmanlarla yapılan röportajlardan oluşuyor.